

Prof. Dr. Mustafa Sarı

Jeoloji ve Jeomorfoloji ile ilgili bilgi ve deneyimlerimiz

- ❖ **Yerkürenin bileşimindeki toprak oluşumuna etkisi olan jeolojik materyallerin çeşitlerini;**
- ❖ **Yeryüzünde yaşanmış olan Jeomorfolojik olayların neler olduğunu ve bu olaylarla ortaya çıkmış olan yeryüzü şekillerinin nasıl oluştuklarını ve nihayet,**
- ❖ **Proje sahalarındaki hangi jeolojik yapıların ve hangi jeomorfolojik olayların bu alanlardaki farklı toprakların (**toprak serilerinin ve fazlarının**) oluşmasına neden olduğunu anlayabilir, onları tanımlayabilir ve açıklayabilir hale gelmiş olacağız.**

Amacımız;

Herhangi bir proje sahasındaki farklı arazi ve toprak çeşitlerini bulmak ve sınırlarını çizmek ve onların gerek tarımsal üretimde ve gerekse diğer arazi kullanım şekilleri altında kullanırken dikkate almamız gereken özelliklerini belirlemek **ve nihayet;**

Arazi toplulaştırması dahil her bir farklı arazi ve toprak çeşidi için sürdürülebilir ya da ideal kullanım ve yönetim şekillerine karar vermektir.

Toprağın Oluşumu

İklim

Canlılar

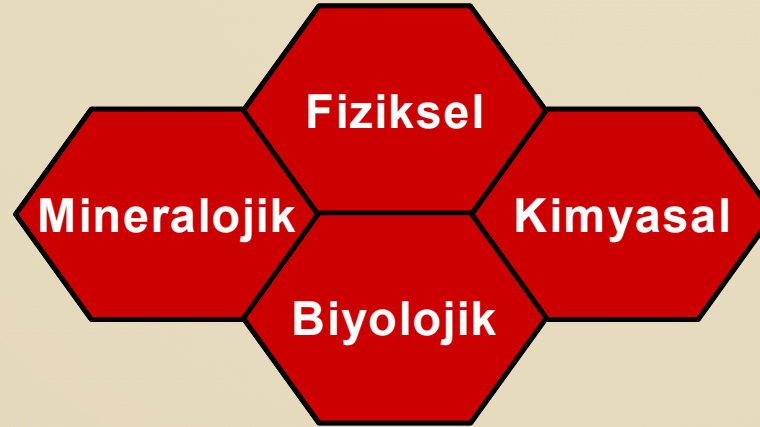
Kayalar

Topografya

Zaman

Kayalar olmasaydı Topraklar da olmazdı !

Zira topraklar, kayaç ve minerallerin ayrışması ve yeni bileşiklere dönüşmesi sonucunda oluşan doğal varlıklardır

O Halde, Toprak Uzmanları olarak;

**Kayaç ve Mineralleri tanımamız
ve onların**

**Toprak Oluşumundaki katkılarını
anlamamız ve yorumlamamız
gerekmektedir.**

**Bu konu
JEOLOJİ BİLİMİNİN
konusudur**

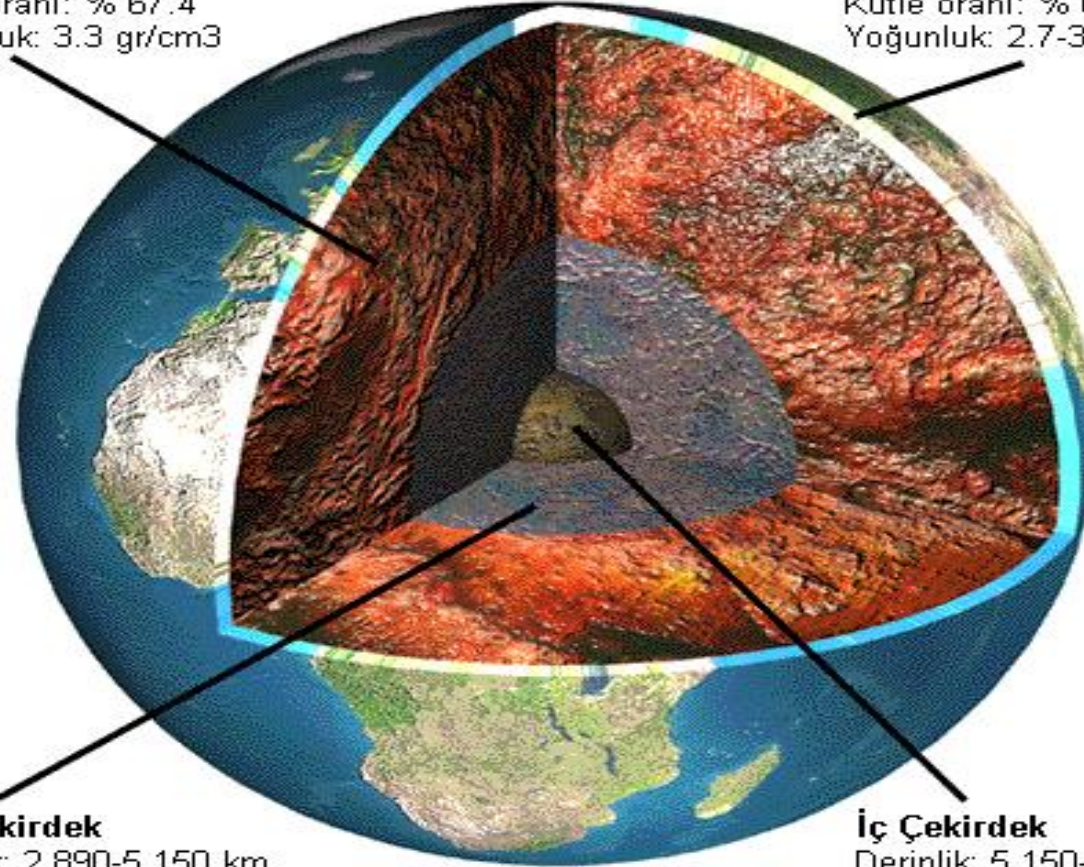
GEO - LOGY
YER - BİLİMİ

Manto

Derinlik: 7 ila 50-2,890 km
Kalınlık: $\geq 2,840$ km.
Kütle oranı: % 67.4
Yoğunluk: 3.3 gr/cm³

Yerkabuğu

Derinlik: 0-7 ila 50 km
Kalınlık: ≤ 50 km.
Kütle oranı: % 0.4
Yoğunluk: 2.7-3.0 gr/cm³

Dış Çekirdek

Derinlik: 2,890-5,150 km
Kalınlık: 2,260 km.
Kütle oranı: % 30.6
Yoğunluk: 10.8 gr/cm³

İç Çekirdek

Derinlik: 5,150-6,371 km
Kalınlık: 1,221 km.
Kütle oranı: % 1.6
Yoğunluk: 13.4 gr/cm³

Dünya'nın 1 saatteki dönüş hızını hesaplayalım !!!

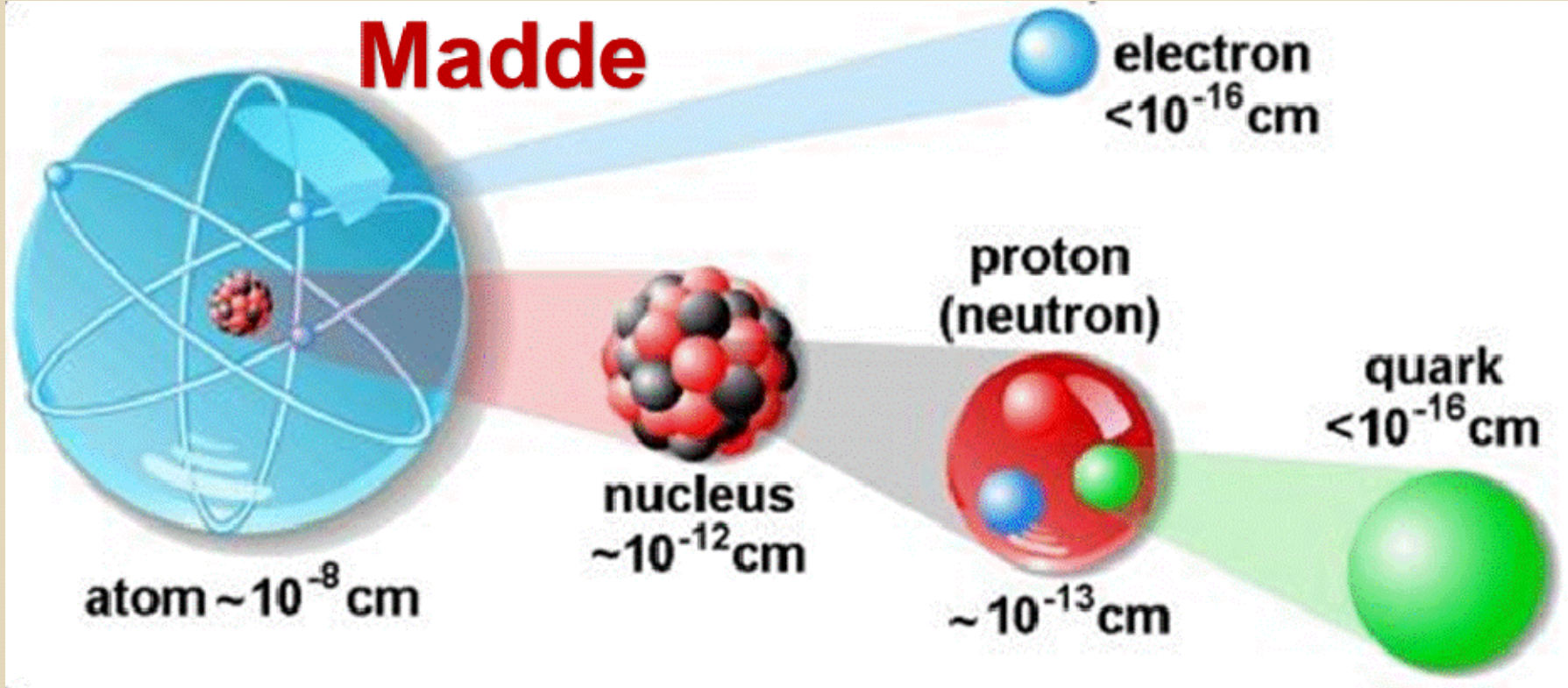

Yeryüzündeki Kayaçlar, Topraklar, Sular, Ağaçlar, Çiçekler, İnsanlar ve Hayvanlar birer MADDE'dir;

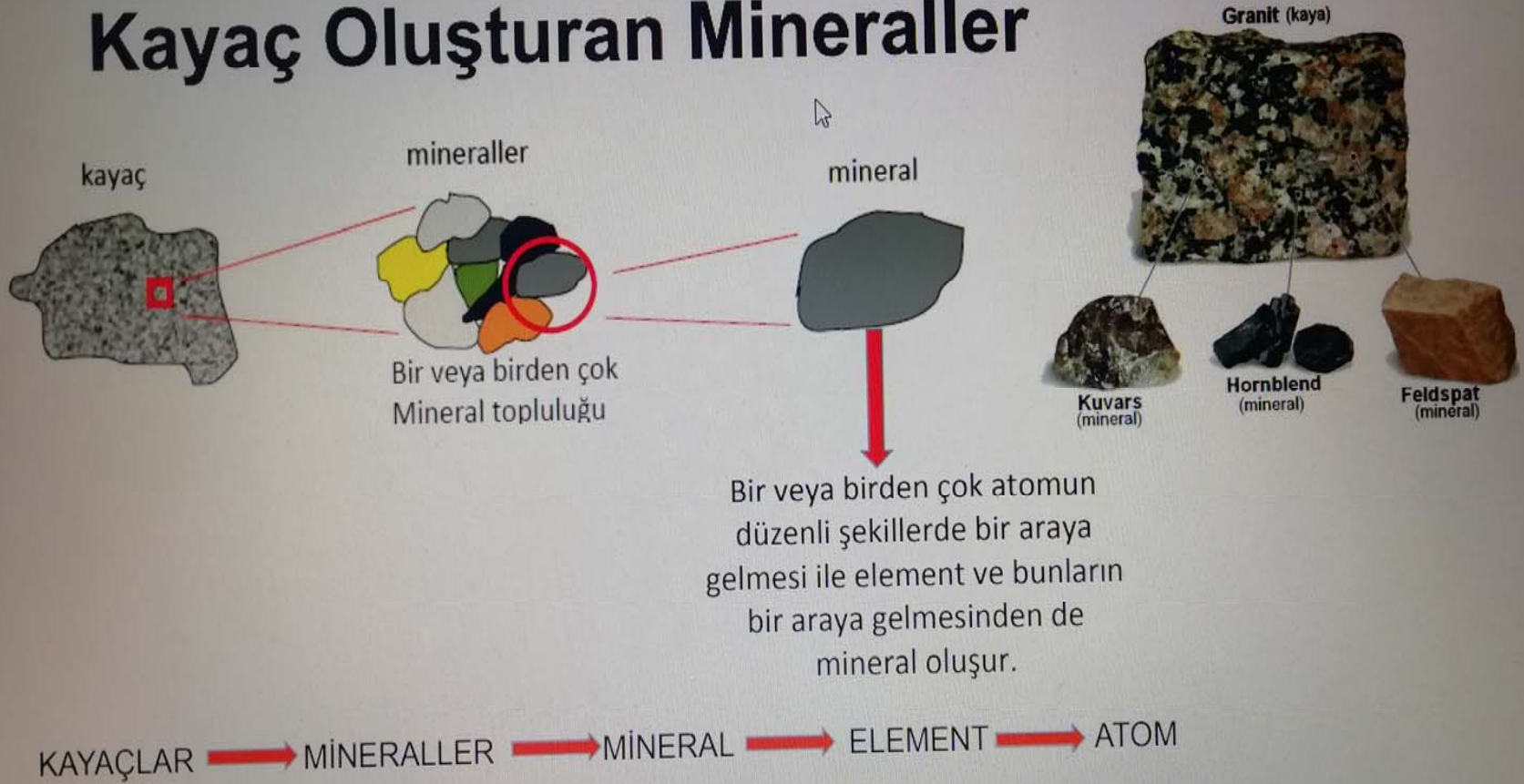
Maddeler; atomların, elementlerin, iyon ve moleküllerin bir araya gelmesi ile oluşmuş varlıklardır.

Toprak oluşumunda ve toprakta süregiden bütün olaylarda atom ve atom altı parçacıkların etken olduğunu unutmayalım.

Kayaç Oluşturan Mineraller

Kayaçlar;

çeşitli minerallerin bir araya gelmesi
(elektro-kimyasal yollarla bağlanması)
ile oluşmuş materyallerdir

Mineraller ise;

çeşitli atomların-elementlerin yine elektro-
kimyasal yollarla bağlanması sonucunda
oluşmuş materyallerdir

TOPRAK ANA MADDESİ

- ◉ İNORGANİK MATERYAL
- ◉ ORGANİK MATERYAL

İNORGANİK ANA MATERYAL

- ◉ Mineraller
- ◉ Kayaçlar

Mineral ve Kayaçlar

MİNERAL

- ◉ doğal olarak oluşurlar
- ◉ inorganik ve kristal yapılı
- ◉ belirli kimyasal yapıya sahip
- ◉ belirli fiziksel özelliklere sahip

KAYAÇLAR

- ◉ bir veya daha fazla mineralin doğal agregasyonu
- ◉ yeryüzü kabuğunun önemli bir parçası
- ◉ veya solar sistemin bir parçası

MİNERALLER

- ◉ Doğal inorganik madde,
- ◉ Belirli bir kimyasal bileşime sahip*
- ◉ Kristal şekilleri, dilinim, sertlik, renk, çizgi, özgül kütle, çözünürlük, ışığı kırma gibi değişen fiziksel özelliklerden bir veya birkaçı

-
- ⦿ O_2 , + Si ve Fe $\rightarrow$ SiO_2 , Fe_2O_3 vb oksit mineralleri
  - ⦿ $Ca(OH)_2$ ve $Mg(OH)_2$ bazik bileşikler + $CO_2 \rightarrow$ Karbonatlar
  - ⦿ Ca, Mg, Na, K, Fe ve Al + ortosilisik asit (H_4SiO_4), metasilisik asit (H_2SiO_3) ve polisilisik asit ($H_4Si_3O_3$) silis asitleri birleşenler silikat grubu mineraller

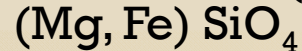
-
- Bir mineral magmanın soğuması ve sertleşmesi ile meydana gelmiş ise *primer mineral* (kuvars),
  - Primer minerallerin, sıcaklık, gaz ve sıvıların etkisi ile değişimi ile meydana gelmiş ise *sekonder mineral* (karbonat, oksit, kil mineralleri gibi)

YERKABUĞUNDAKİ EN ÇOK BULUNAN 8 ELEMENT

ELEMENT	AĞIRLIK %	ATOM %	HACİM %
O	46.60	62.55	93.77
Si	27.72	21.22	0.86
Al	8.13	6.47	0.47
Fe	5.00	1.92	0.43
Mg	2.09	1.84	0.29
Ca	3.63	1.94	1.03
Na	2.83	2.64	1.32
K	2.59	1.42	1.83

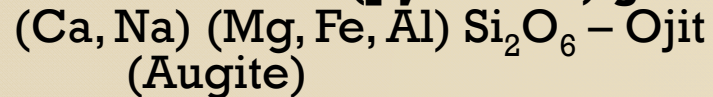
Genel Mineraller

A. Olivin (olivine) grubu

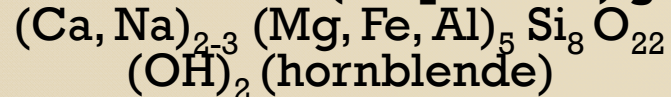
Renk: soluktan koyu yeşile

B. Piroksen (pyroxene) grubu

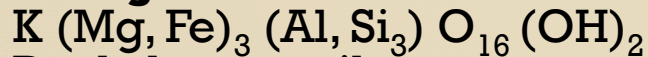
Renk: siyah (augite)

C. Amfibol (amphibole) grubu

renk: koyu yeşilden siyaha
(hornblende)

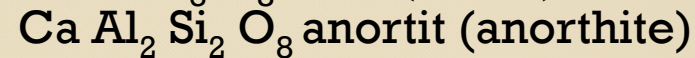
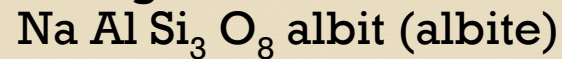
D. Biotit mika (biotite mica) grubu

Renk: koyu yeşil

E. Plajiolklas feldspat

(plagioclase feldspar) grubu

Renk: beyaz, gri

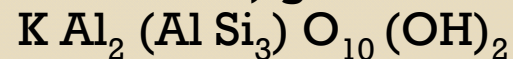
F. Potasyum feldspat

(potassium feldspar) grubu

Renk: beyaz veya griden pembeye

G. Muskovit mika (muscovite mica) grubu

Renk: saydam, açık renkli

H. Kuvars (quartz) grubu

Renk: saydam, beyaz

Demir Oksitler

- Magnetit, hematit, götit, limonit
- Siyahımsı renklerden, kahverengi, kırmızı ve sarımsı renkler
- Bünyelerindeki artan su miktarı rengin sarıya dönüşmesine eden olur
- Yumuşak, yüksek özkütleye sahiptirler

Karbonatlar

- CaCO_3 kalsit
- MgCO_3 magnezit
- Ca, Mg CO_3 dolomit
- Fe CO_3 siderit

Jips

- ◉ $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ jips
- ◉ CaSO_4 anhidrit

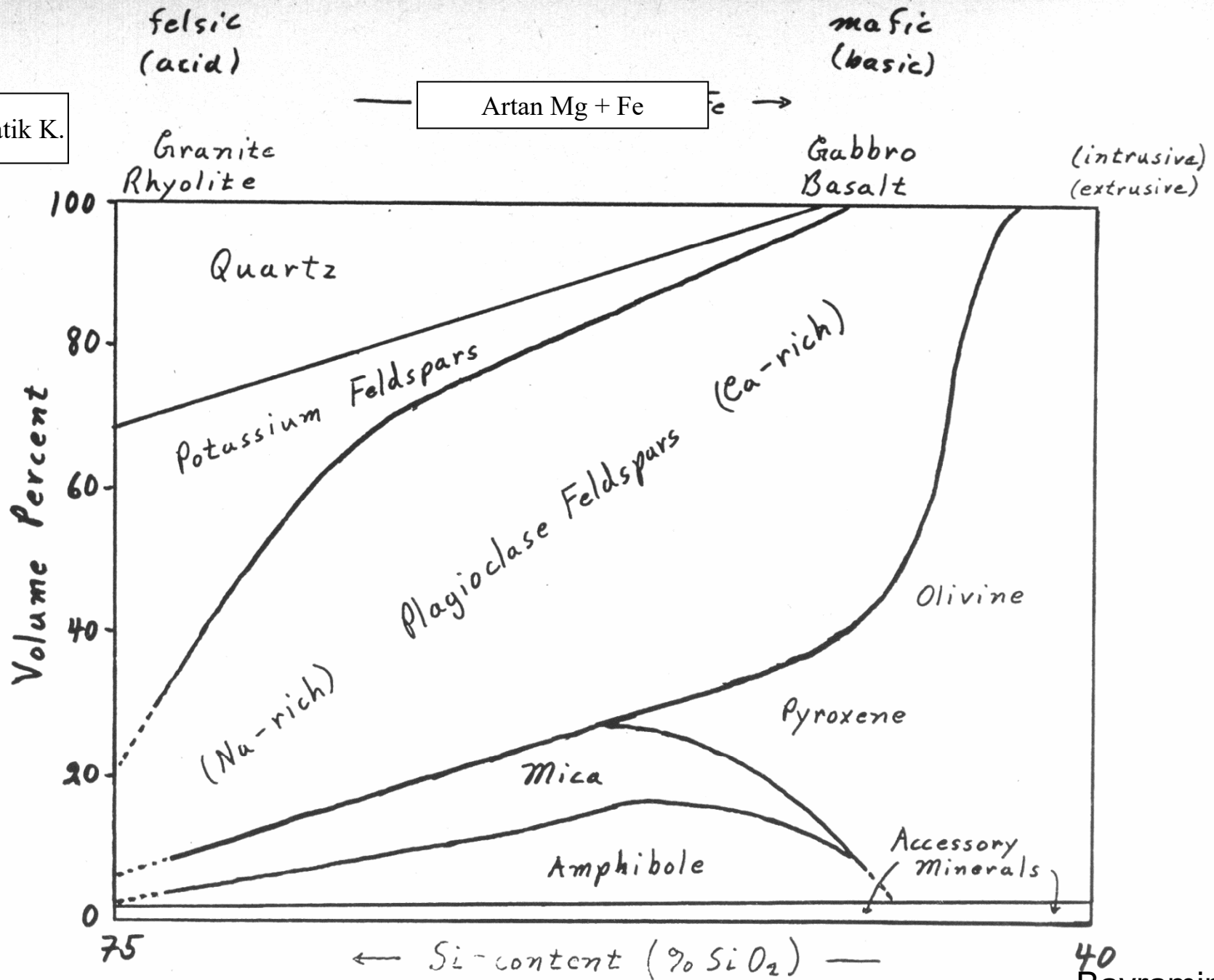
Kayaç Çeşitleri

- ◉ **MAĞMATİK (IGNEOUS)**
  - Mağmanın katılaşması ile oluşmuşlardır.
- ◉ **METAMORFİK (METAMORPHIC)**
  - Yerkabuğu içersinde yüksek basınç ve sıcaklık ile değişmişlerdir.
- ◉ **SEDİMENTER (SEDIMENTARY)**
  - Tabakalar halinde yerkabuğunda depolanmışlardır.
  - Kaya parçacıklarından (kumtaşı, silt taşı), ayrışma ürünlerinden (shale),
  - Birikme ve biyolojik ekstraksiyon (kireçtaşı), organik maddelerden (peat, kömür) oluşmuşlardır.

Mağmatik K.

Bayramin

Atmosfer,
H₂O, CO₂, O₂

Sedimentasyon

TOPRAK İŞLEMLERİ
-ayırışma
-erozyon
-birikme

Yüzey işlemleri

Yüzeyaltı işlemler

Mağmatik kayaçlar

MAĞMA

Metamorfik
kayaçlar

Sıcaklık
Ve basınç

Sıcaklık
Ve basınç

KAYAÇ DÖNGÜSÜ

Bayramin

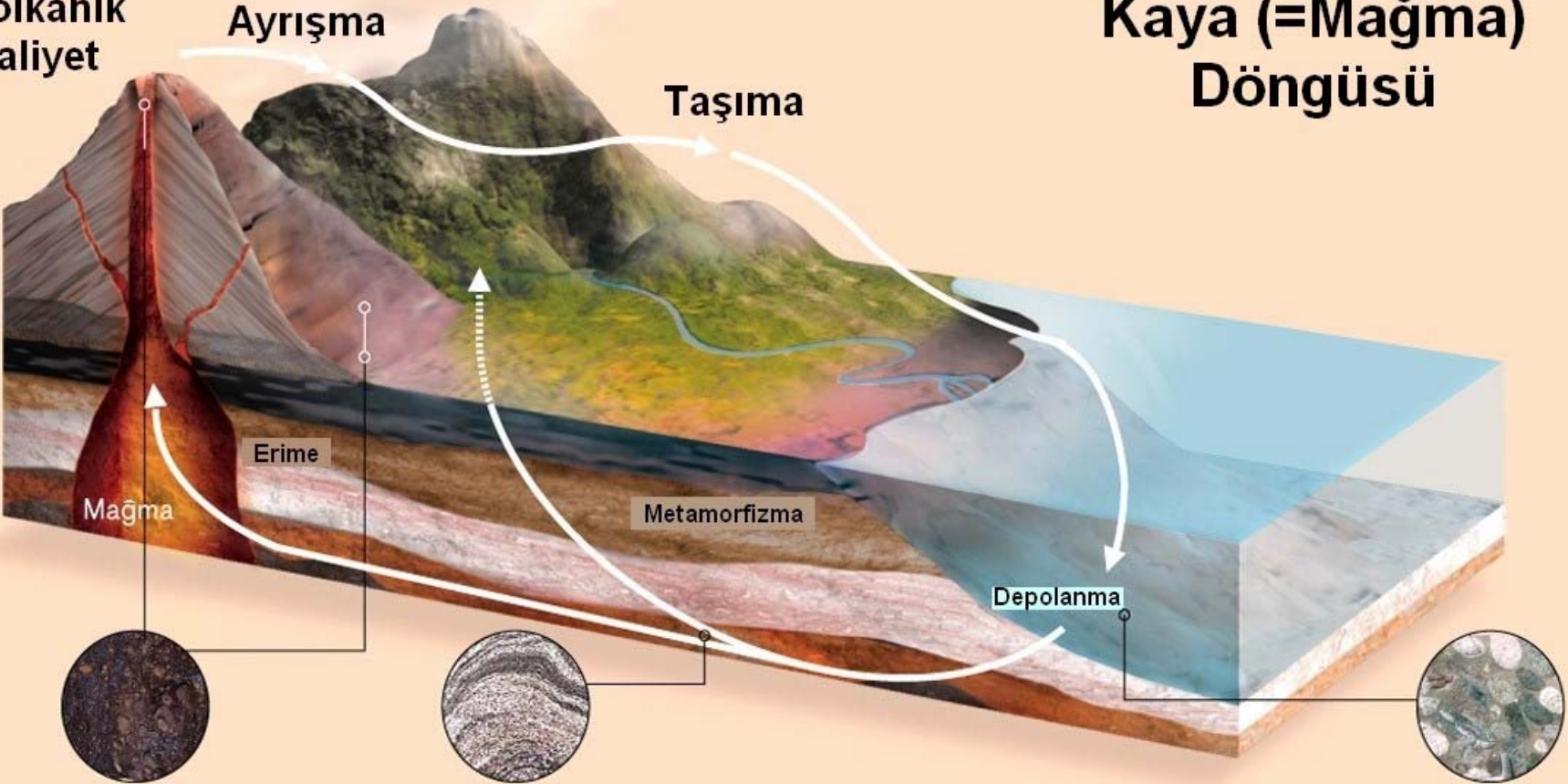
Volkanik faaliyet

Ayrışma

Taşıma

Kaya (=Mağma) Döngüsü

www.v.iceofgermany.net

Mağma

Erime

Metamorfizma

Depolanma

Mağmatik kaya

Bu kayalar, Dünya'nın iç kesiminden gelen mağma (erimiş kaya)'nın soğuyup katılaştığında oluşurlar.

Metamorfik kaya

Dünya'nın iç kesiminin ısı ve basıncı, mağmatik ve sedimanter kayaları metamorfik kayalara dönüştürür.

Sedimanter kaya

Atmosferik kökenli etkenler, mağmatik kayaları aşındırarak unsurları deniz tabanına taşırlar ve orada onları sıkıştırıp diğer unsurlarla da bir araya getirilmesiyle sedimanter kayalar oluşur.

KAYAÇLAR

MAĞMATİK

İç Püskürük

- Granit
- Siyenit
- Diyorit
- Gabro

Dış Püskürük

- Andezit
- Bazalt
- Tüf
- Trakit
- Obsidiyen

METAMORFİK

- Mermer
- Elmas
- Ganys
- Şiş

SEDİMENTER

Fiziksel (Mekanik)

- Kumtaşı
- Kiltası
- Siltaşı
- Çakıl taşı

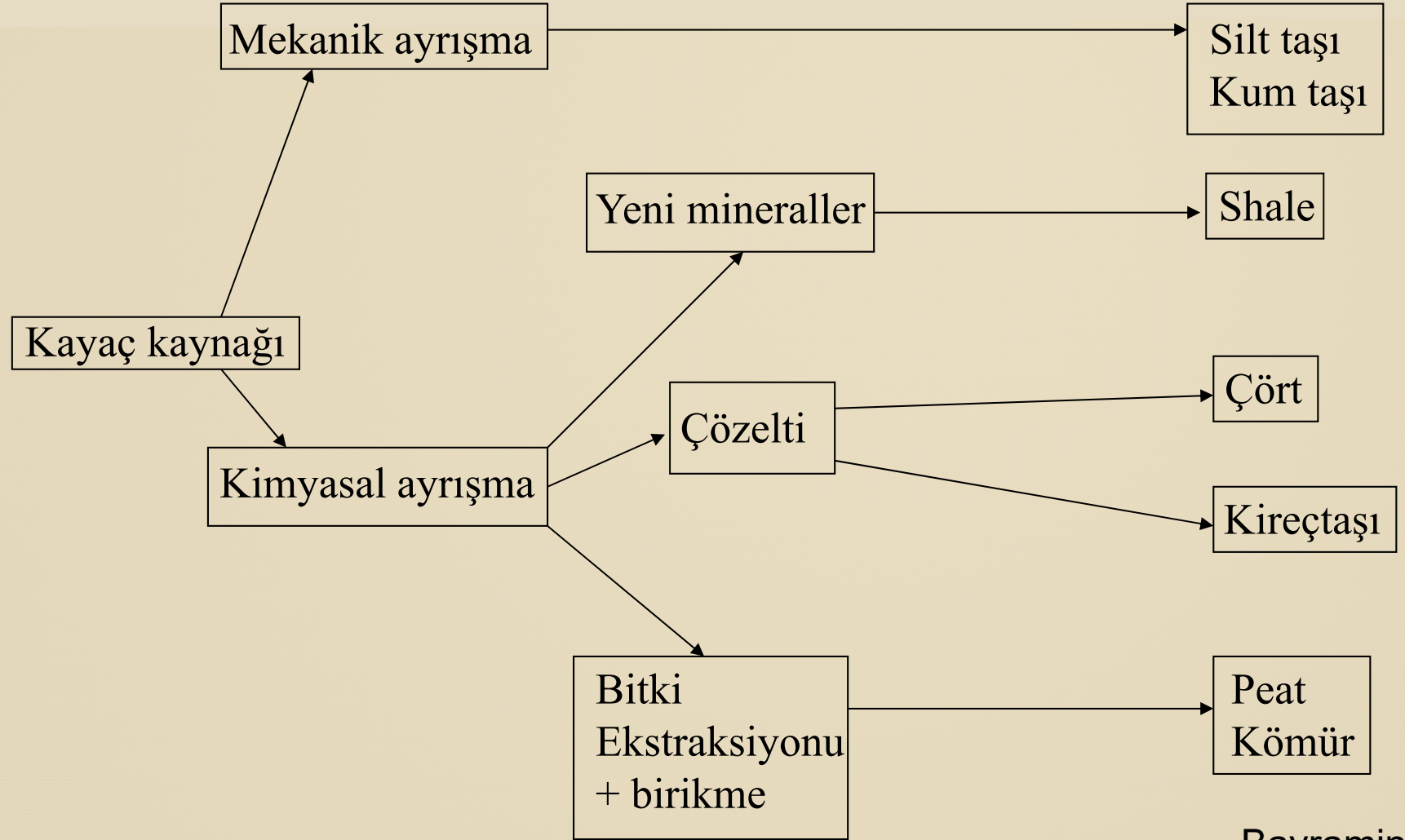
Kimyasal

- Kireçtaşı
- Jips
- Kayatuzu
- Traverten

Organik

- Taşkömürü
- Linyit
- Turba
- Tebeşir
- ...

SEDİMENTER KAYAÇLAR

SERT KAYA VE MİNERALLERİN YERİNDE AYRIŞMASI SONUCU OLUŞMUŞ ANA MATERYALLER

3 gruba ayrılır:

- A) Magmatik kayaların ayrışması
sonucu oluşmuş ana materyaller
- B) Metamorfik kayaların ayrışması
sonucu oluşmuş ana materyaller
- C) Sedimenter kayaların ayrışması
sonucu oluşmuş ana materyaller

SERT KAYA VE MİNERALLERİN YERİNDE AYRIŞMASI SONUCU OLUŞMUŞ ANA MATERYALLERİN ÖZELLİKLERİ:

- Kayayı oluşturan minerallerin tip ve iriliğine
- Ayrışma koşullarına (pH, sıcaklık, yağış gibi)
- Minerallerin ayrışmaya karşı direncine
- İkincil minerallerin oluşmasına
- Eriyebilir minerallerin kaybına bağlıdır.

TOPRAK OLUŞTURAN MİNERALLER		KİMYASAL BİLEŞİMİ
1) Silikatlar		
Ortho ve ember Silikatlar	Olivin	$2(\text{Mg, Fe}) \text{O} \cdot \text{SiO}_2$
	Titanit	$\text{CaO} \cdot \text{SiO}_2 \cdot \text{TiO}_2$
	Turmalin	$\text{Na}_2\text{O} \cdot 8\text{FeO} \cdot (\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 4\text{B}_2\text{O}_3 \cdot 16\text{SiO}_2 \cdot 5\text{H}_2\text{O})$
	Zirkon	$\text{ZrO}_2 \cdot \text{SiO}_2$
Zincir Silikatlar	Amfibol grubu	
	Hornblend	$\text{Ca}_3\text{Na}_2(\text{Mg, Fe})_8(\text{Al, Fe})_4\text{Si}_{14}\text{O}_{44}(\text{OH})_4$
	Enstatit	$\text{MgO} \cdot \text{SiO}_2$
Levha Silikatlar	Muskovit	$\text{K}_2\text{Al}_2\text{Si}_6\text{Al}_4\text{O}_2(\text{OH})_4$
	Biyotit	$\text{K}_2\text{Al}_2\text{Si}_6(\text{Fe}^{2+}, \text{Mg})_6 \cdot \text{O}_{20}(\text{OH})_4$
ereveli Silikatlar	Alkali Feldispat	$(\text{Na, K})_2\text{O} \cdot \text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 6\text{SiO}_2$
	Plajiolklaz	$\text{Na}_2\text{O} \cdot \text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 6\text{SiO}_2 - \text{CaO} \cdot \text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 2\text{SiO}_2$
2) Silikat Olmayanlar	Hematit	Fe_2O_3
	Magnetit	Fe_3O_4
	Jips	$\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$
	Kalsit	CaCO_3
	Dolomit	$(\text{Ca, Mg})\text{CO}_3$

Bazı önemli magmatik kayalar ve mineralojik bileşimleri

Kayaç tekstürü	Açık renkli mineraller Feldspatlar Kuars	Koyu renkli mineraller Hornblende Ojit, Biyotit
Kaba	Granit Diyorit	Gabro
Orta	Riyolit Andezit	Bazalt
İnce	Felsit Obsidiyen	Bazalt camları

Bazalt gibi bazik kayalar bileşiminde Olivin bulunması nedeniyle ayrışması sonucu killi topraklar oluşur.

Granit gibi asit kayalar bileşiminde kuvars bulunması nedeniyle kumlu toprakları oluştururlar.

Asit kayalar, bazik kayalara oranla daha yavaş ayrışır ve toprak özellikleri üzerine etkilerini uzun süre korurlar.

Genel olarak; Genç topraklarda ana materyalden gelen özellikler baskın durumdadır.

MAĞMATİK VE METAMORFİK KAYAÇLAR

Asit (Kuvarsça zengin) kayaçlar üzerinde oluşan topraklar:

- Kaba tekstürlü
- Besin maddelerince fakir
- Gevşek yapılı, geçirgen
- Sarı ve açık kahverengi renkte (Fe'li mineraller az)
- 1:1 tipi kil mineralleri baskın durumdadır.

Şistler (Mikaca zengin, ince tabakalı, değişik oranda kuvars içeren kayaçlar):

- Daha ince tekstürlü
- Kil tipi vermikulit ve kısmen montmorillonit

Bazik kayaçlar üzerinde oluşan topraklar:

(Andezit, bazalt, diyorit, hornblend, gnays gibi demirli ve magnezyumlu mineraller ile feldspatlarca zengin)

- Bazılarına zengin ve bazıları doygunluğu yüksek,
- Kil tekstürlü,
- Kırmızı veya kırmızımsı kahve renkte,
- Kil tipi iyi drenajlı yağışlı bölgelerde kaolinit-halloysit; bozuk drenajlı veya kurak bölgelerde montmorillonittir.

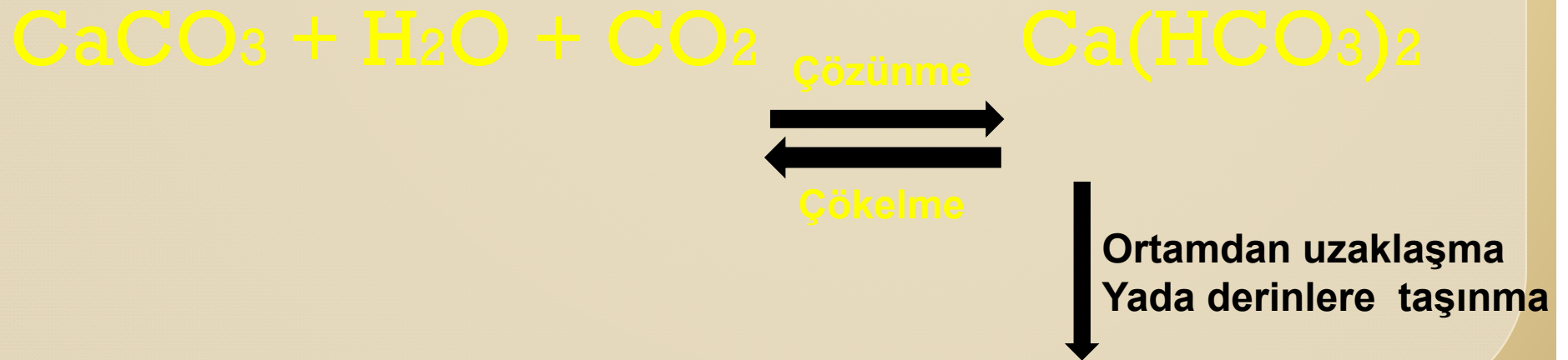
SEDİMENTER KAYAÇLAR

En yaygını kireç taşları ve dolomitlerdir.

Kireç yağışa bağlı olarak yıkanıp ortamdan uzaklaşır, geriye diğer mineraller kalır.

Böylece üzerinde oluşan toprağın özellikleri diğer minerallere bağlıdır.

KARBONASYON: Su ve havada bulunan CO₂'in kirecin (CaCO₃) çözünmesine neden olan kimyasal ayrışma:

SEDİMENTER KAYAÇLAR

Kil taşları (ince tekstürlü ve tabakalı) üzerinde oluşan topraklar:

- **Killi**
- **Az geçirgen**
- **Az yıkanmış**
- **Derin olmayan topraklardır.**

Kum taşları, kil taşlarının tersi özelliklere sahip olup, silt taşları her ikisi arasında yer alır.

○ Tortul kayaç
(Kumtaşı)

TAŞINMIŞ ANA MATERYALLER

Yerinde oluşmuş ana materyallerden farklı olarak:

- **Gevşek, sertleşmemiş (pekişmemiş) materyaldir.**
- **Daha karışık bileşime sahiptirler.**
- **Üzerinde daha kısa zamanda toprak profili gelişir.**

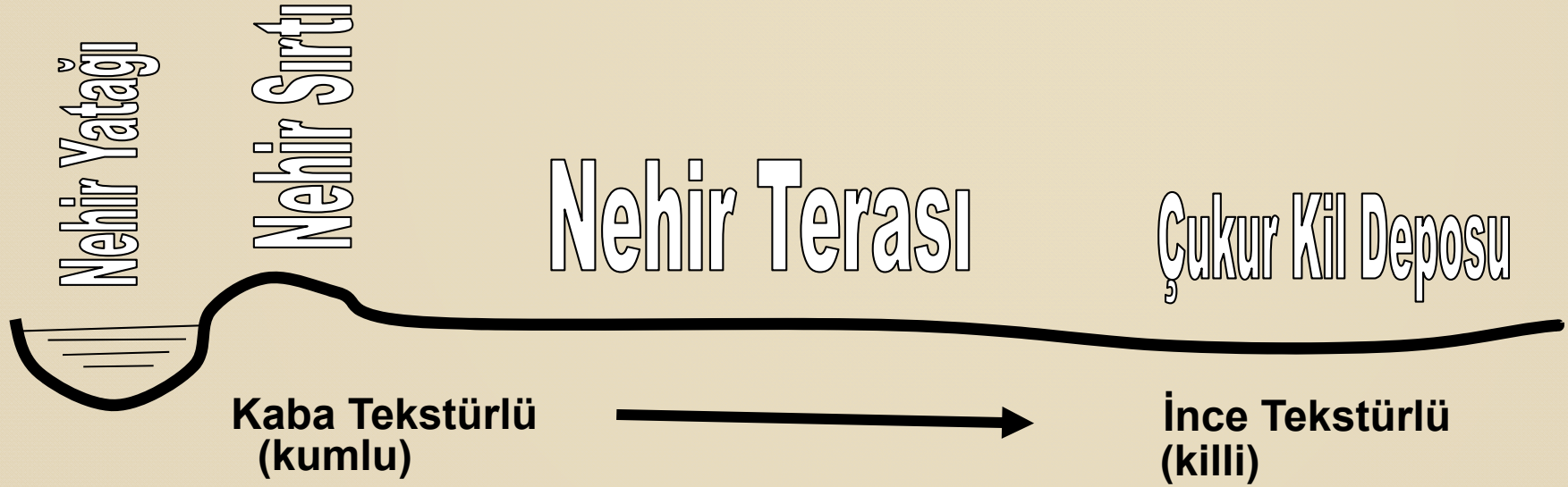
Taşınmış ana materyaller üzerinde oluşan toprakların özellikleri:

- **Geldikleri yörede mevcut materyallerin tipine,**
- **Depolanma desenine,**
- **Taşınma ve depolanma sırasında meydana gelen değişikliklere bağlıdır.**

TAŞINMIŞ ANA MATERYALLER

Akarsu Depolaması sırasında meydana gelen
Uzunlamasına Tekstürel Derecelenme:

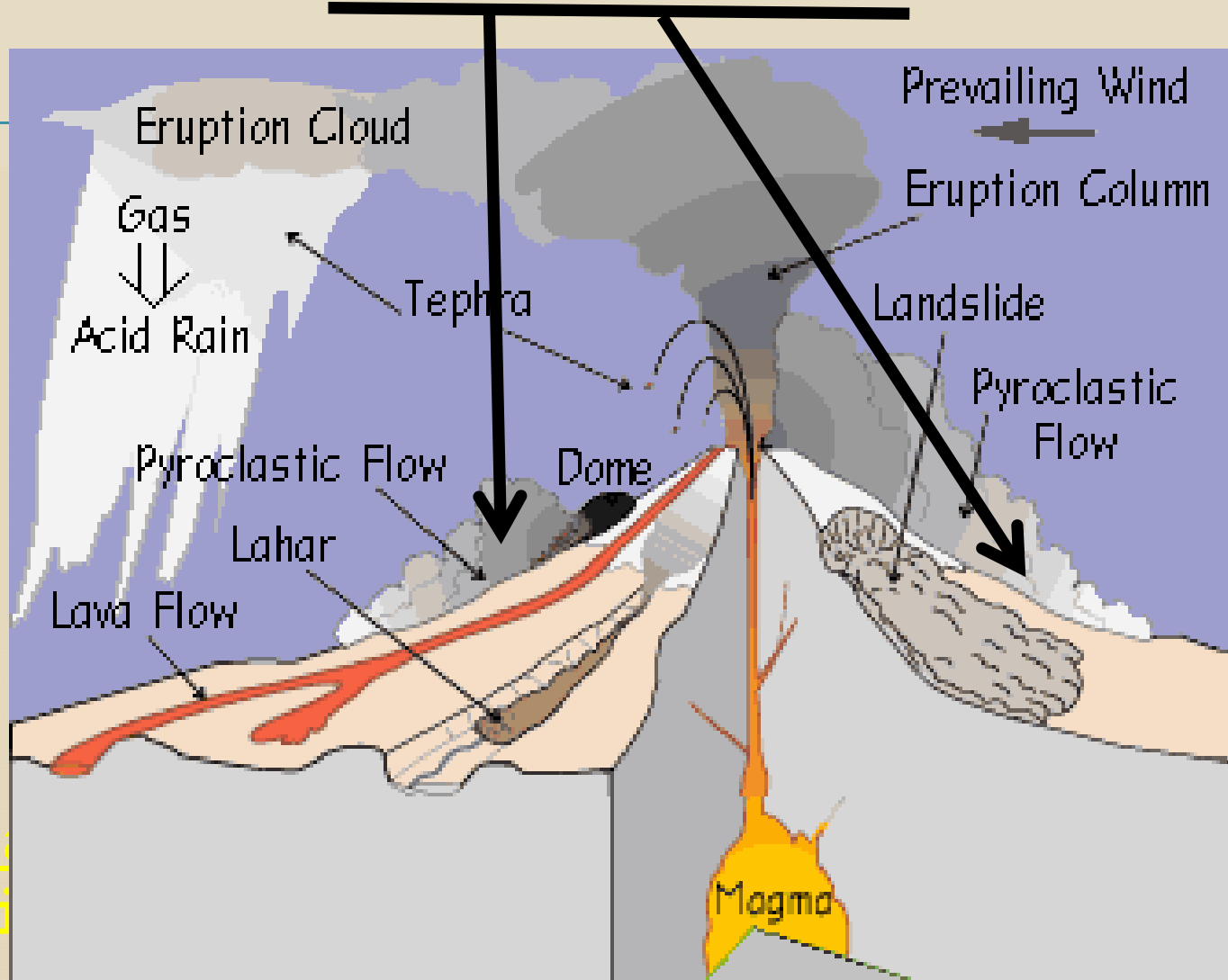
AKASU YATAĞINDAN UZAKLAŞTIKÇA TAŞINABİLEN MATERYALİN BOYUTU KÜÇÜLÜR

İNCE KİL NEHİR YATAĞINDAN EN UZAKTA SUYUN DURGUN HALE GELDİĞİ
ÇUKUR KİL DEPOLARINDA BİRİKMEKTEDİR.

Farklı toprak ana materyallerinin, kendilerini meydana getiren jeogenetik işlemlere göre sınıflandırılması

Ana Materyal	Jeogenetik İşlem	Örnek
YERİNDE OLUŞMUŞ (otokton)	Magmatik, tortul ve metamorfik kayaların yerinde ayrışması	Ayrışmış: granit, riyolit, gabro, bazalt, kireç taşı, şeyl vb.
TAŞINMIŞ (Alokton) Koluviyal	Yerçekimi etkisi veya yüzey suları ile taşınarak birikme	Koluviyal çamur akıntıları, arazi kaymaları, taluslar.
Fluviyal (Aluviyal)	Akarsularla taşınarak birikme	Aluviyal yelpazeler, deltalar, nehir örgüleri
Laküstrin	Göl depozitleri	Kireçli ve killi
Marin	Denizlerdeki depozitler	Kıyı depozitleri, lagünler, gelgit, bataklık depozitleri, şeyl, silt taşı
Buzul	Buzullarla taşınıp biriktirilen depozitler	Morenler, bazen siltli killi depolar. lös
Aeolen	Rüzgarlarla taşınıp depolanmış birikintiler	Kara ve kıyı kumulları, volkan külleri*
ORGANİK	Bitki ve hayvan artıklarının birikmesi	Oligotropik, mesotropik, eutropik, sedimenter peat

*VOLKAN TÜFLERİ

Volkan
etki

zgar
ardir.

VOLKAN TÜFLERİ

Amorf mineraller yanı sıra kolay ayrışan feldspat ferro magnezyumlu mineraller içerir. Bu nedenle kendine özgü özellikleri vardır:

- Çok düşük hacim ağırlığı
- Yüksek su tutma kapasitesi
- Zayıf agregalaşma
- Islakken çok yapışkan ve plastik
- KDK yüksek, bazla doygunluk orta
- Kil iriliğinde allofan, kum ve çakıl iriliğinde volkan camları

ORGANİK ANA MATERYALLER

Su ile doygun koşullarda bitki artıklarının birikmesi sonucu oluşmuş ana materyallerdir.

%20-30'dan fazla organik madde içerirler.

Peat, Torf, Turba adları verilmektedir.

Daha çok Kuzey yarım kürede bulunur.

Türkiye'de tatlı su ile beslenen çukur alanlarda (göllerin çevresinde) bulunmaktadır.

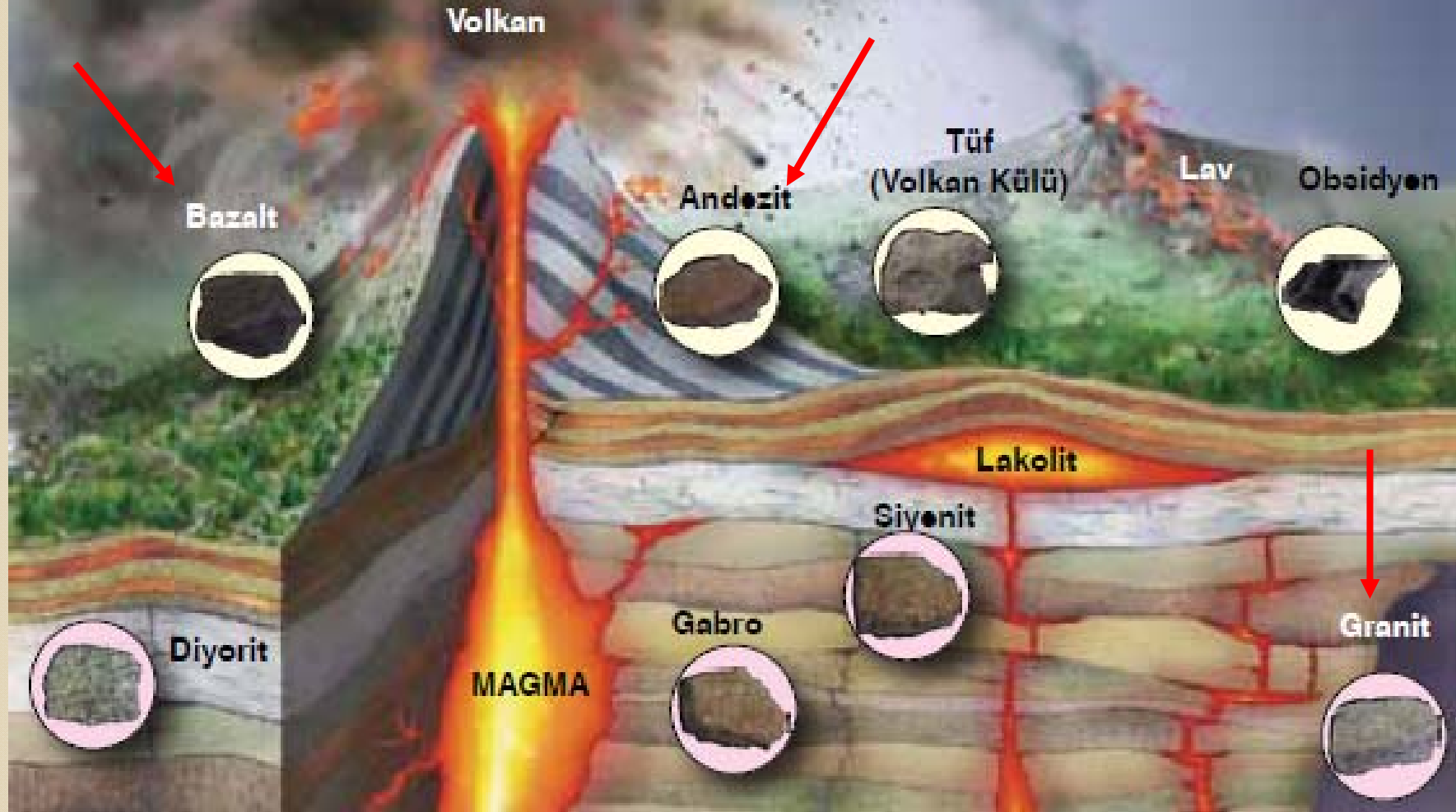
ORGANİK ANA MATERYALLER

3 tipi vardır:

- 1) Oligotropik: Yağmur sularıyla beslenen yosunların oluşturduğu depolar (**besin maddelerince fakir**)
- 2) Eutropik :Taban suyu veya göllerde saz kamış türü bitki kalıntılarında oluşan organik depolar (**besin maddelerince zengin**)
- 3) Mesotropik : Taban suyu veya göllerde Carex ve bazı otların kalıntılarında oluşan organik depolar (**besin maddeleri orta düzeyde**)

Türkiye'de en çok **Eutropik Peatler** bulunmaktadır.

Püskürük Kayaçların Oluşumu

Dış (Yüzey) ve İç (Derinlik) Püskürükler

Yüzeysel Kayaçlar

Andezit

Bazalt

Obsidyen

Perlit

Derinlik Kayaçları

Diyorit

Gabro

Granit

Siyenit

Bazalt Kayası (Dış püskürük)

Hızlı soğuma, boşluklu ve küçük boyutlu kristalizasyon, zayıf kimyasal bağlar, kolay ayrışma, kolay toprağa dönüşme, kil ve siltlikil tekstürlü topraklar.....!

Bazalt Arazileri (Hekzagonal sütunlar)

© LYN TOPINKA, 2005

Bazalt Platoları (Hekzagonal sütünlar)

Bazalt Platoları (Hekzagonal sütunlar)

Bazalt Platoları

Bazalt Platoları (Güneydoğu Anadolu)

Bazaltik Topraklar

Andezit Kayası (Yarı derinlik)

Kısmen yavaş soğuma, daha az boşluklu, orta irilikte kristalizasyon, orta derecede kuvvetli kimyasal bağlar, orta düzeyde ayrışma ve toprağa dönüşme, siltlikil, siltlikillitin, killitin tekstürlü topraklar.....!

Andezit Arazileri

Andezit Arazileri

Andezitik araziler

alamy

Image ID: 2088956
www.alamy.com

alamy

Image ID: 2088956
www.alamy.com

Granit (i püskürük)

Oldukça yavaş soğuma, boşluksuz, daha büyük-iri kristalizasyon, kuvvetli kimyasal bağlar, zor ayrışma ve zor toprağa dönüşme, killitin, tın, kumlutın tekstürlü topraklar.....!

Granit Arazileri

Granit Arazileri

Granit ana kayası üzerindeki topraklar

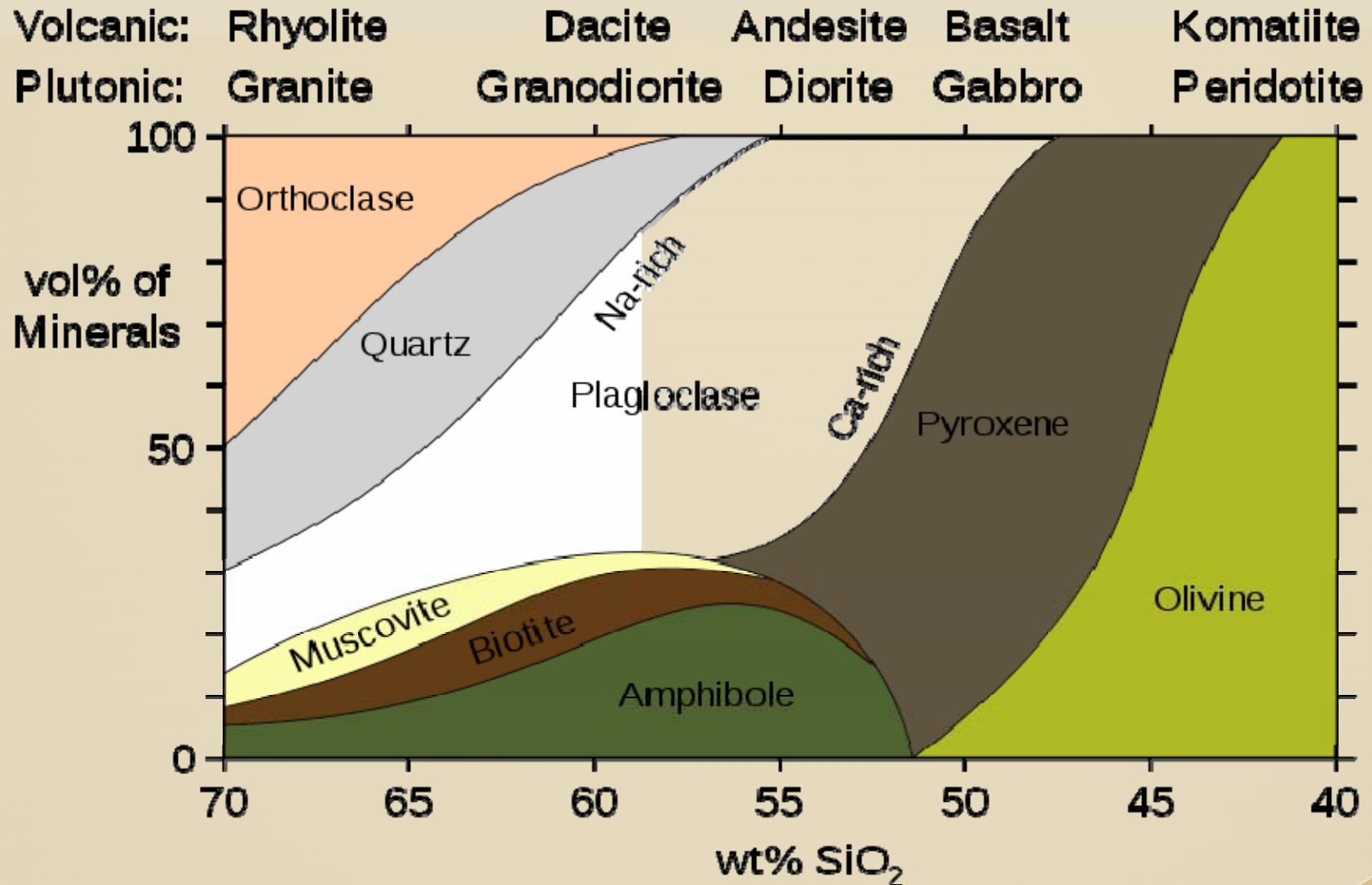
Püskürük kayaların bileşimindeki minerallerin kimyasal yapıları

➤ Kuvars	SiO_2
➤ Ortoklaz	KAlSi_3O_8
➤ Plajiolklas	$\text{NaAlSi}_3\text{O}_8 - \text{CaAl}_2\text{Si}_2\text{O}_7$
➤ Muskovit	$\text{KAl}_3\text{Si}_3\text{O}_{10}(\text{OH})_2$
➤ Biyotit	$\text{K}(\text{Mg,Fe})_3(\text{Al,Fe})\text{Si}_3\text{O}_{10}$
➤ Amfibol	$\text{Na,Ca}_2(\text{Mg,Fe})_5\text{Si}_8\text{O}_{22}(\text{OH})_2$
➤ Piroksen (Ojit)	$\text{Ca,Mg,Fe Al}_2(\text{SiAl}_2)\text{O}_6$
➤ Olivin	$(\text{Mg,Fe})_2\text{SiO}_4$

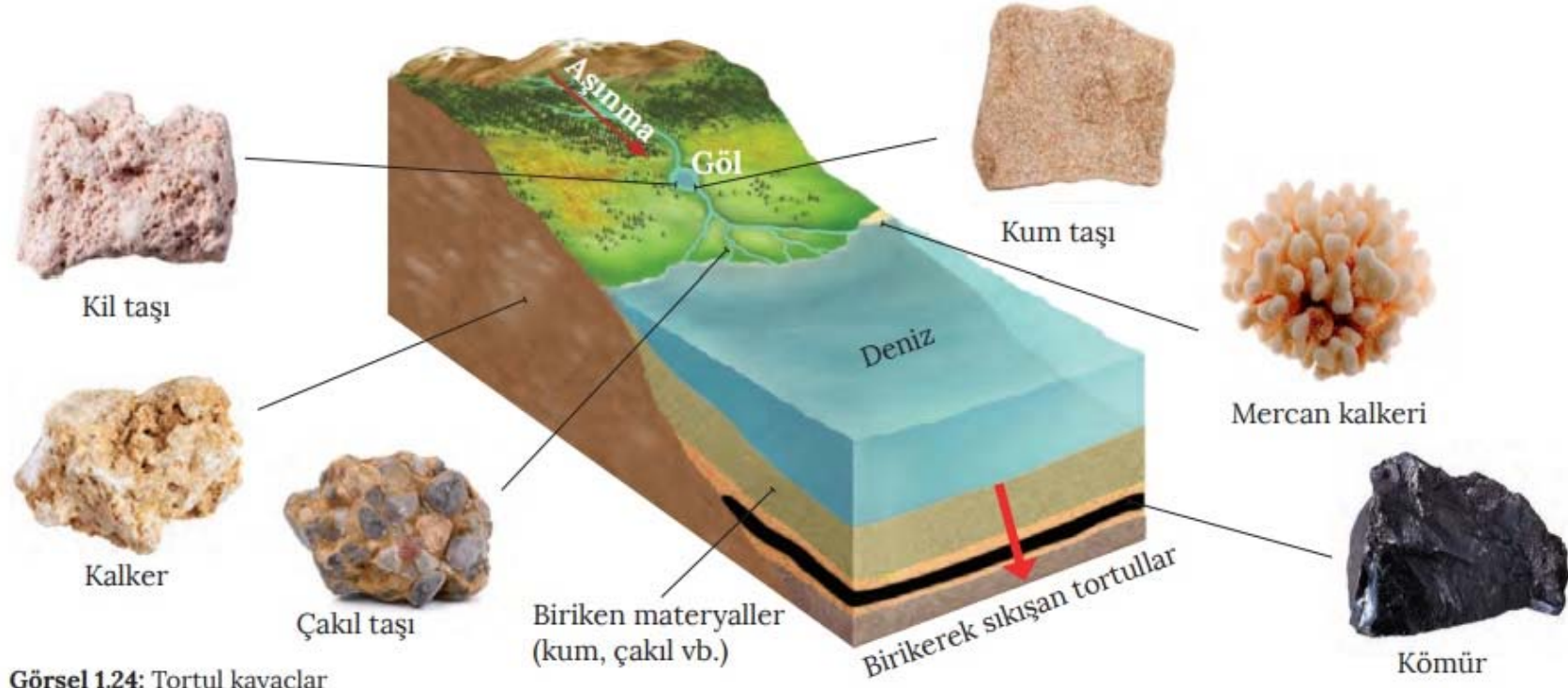
Minerallerin bileşiminde bulunan bu elementler, mineral yapılardan ayrışarak toprağın bileşimine geçmektedir.

Kayaçların genel mineralojik bileşimi

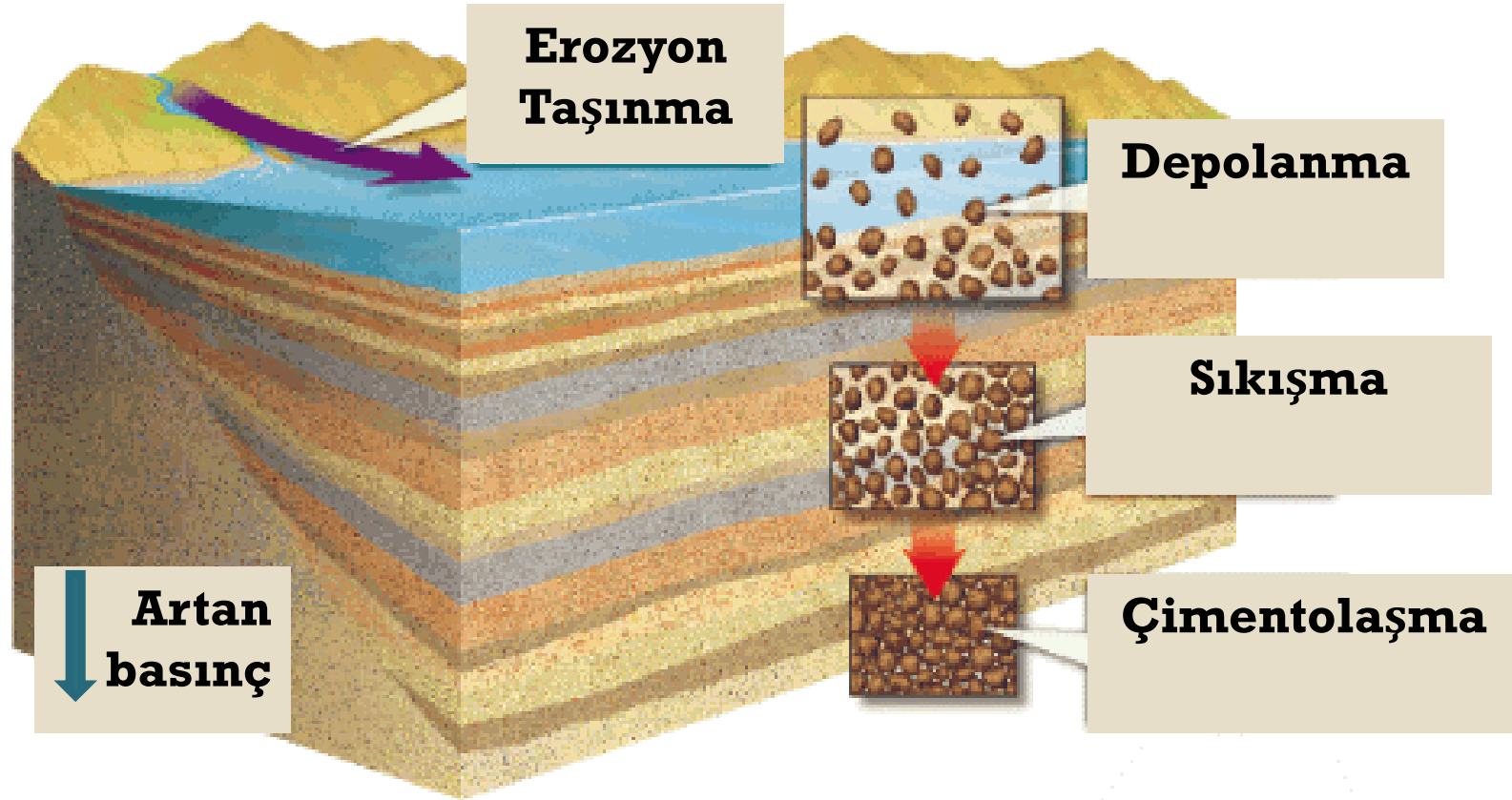

Tortul Kayaların Oluşumu

Görsel 1.24: Tortul kayaçlar

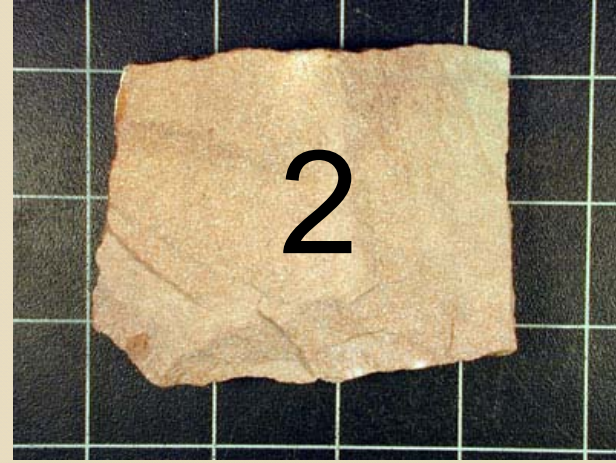
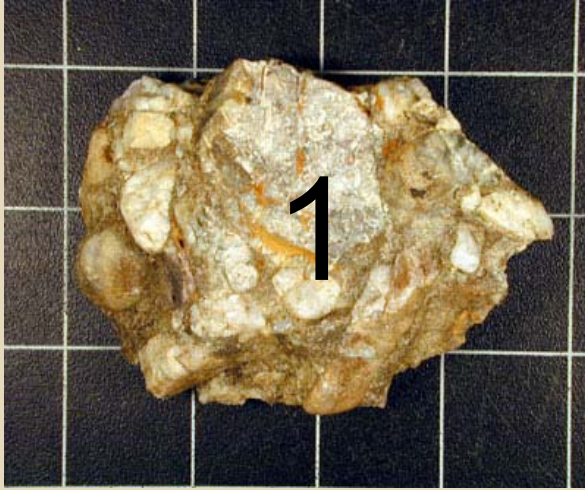
Tortul (Sedimanter) Kayalar ve yıllık birikim katmanları

Tortul (sedimenter) kayaçlar

(1) Konglomera,
(3) Siltaşı,

(2) Kumtaşı,
(4) Kireçtaşı

Marn veya tuf

Şeyl veya tuf

**Konglomera
veya
Aglomera**

Tortul Kayalar;
çoğunlukla tabakalı yapılardır

Tortul Kayalar

**Eski Göl - Sığ Deniz Tabanları
Tortul Kayalar (Marn, Şeyl, Kil Taşı vb)**

Tortul kayaların toprak oluşumu üzerine etkileri

Tortul Kayalar;

- * Taşınıp getirildikleri yörelerin jeolojik materyallerinin özelliklerini taşırlar.**
- * Bu nedenle çok farklı fiziksel, kimyasal ve mineralojik özelliklere sahiptirler**
- * Dolayısıyla; her tortul kayaç ortamının toprak oluşu üzerine etkileri ilgili alanın özelliklerine bağlı olarak gerçekleşecektir.**

Tortul ortamlarda gelişen Antiklinal ve Senklinal yapıların toprak oluşumu üzerine etkisi

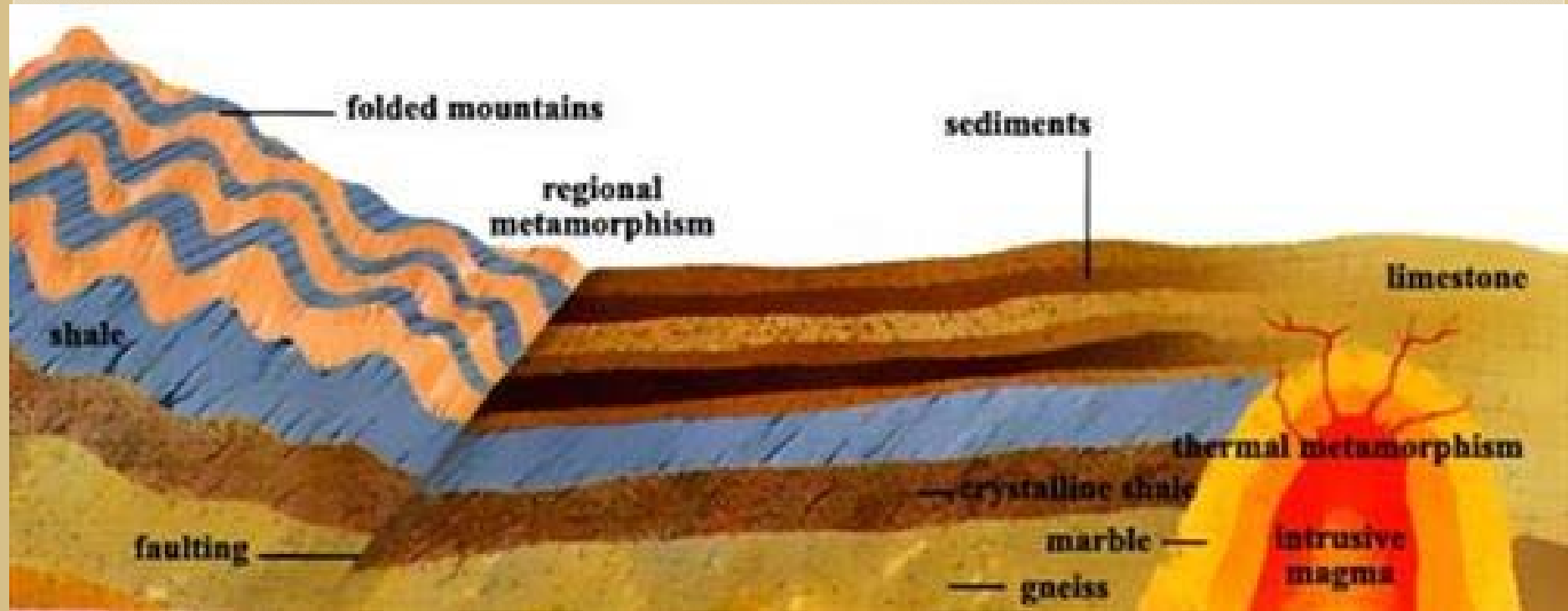
Metamorfik Kayaçlar;

Önceden oluşmuş kayaçların yüksek ısı ve basınç etkisiyle mineralojik yapılarını ve dokularını değiştirmesi ile oluşmuştur.

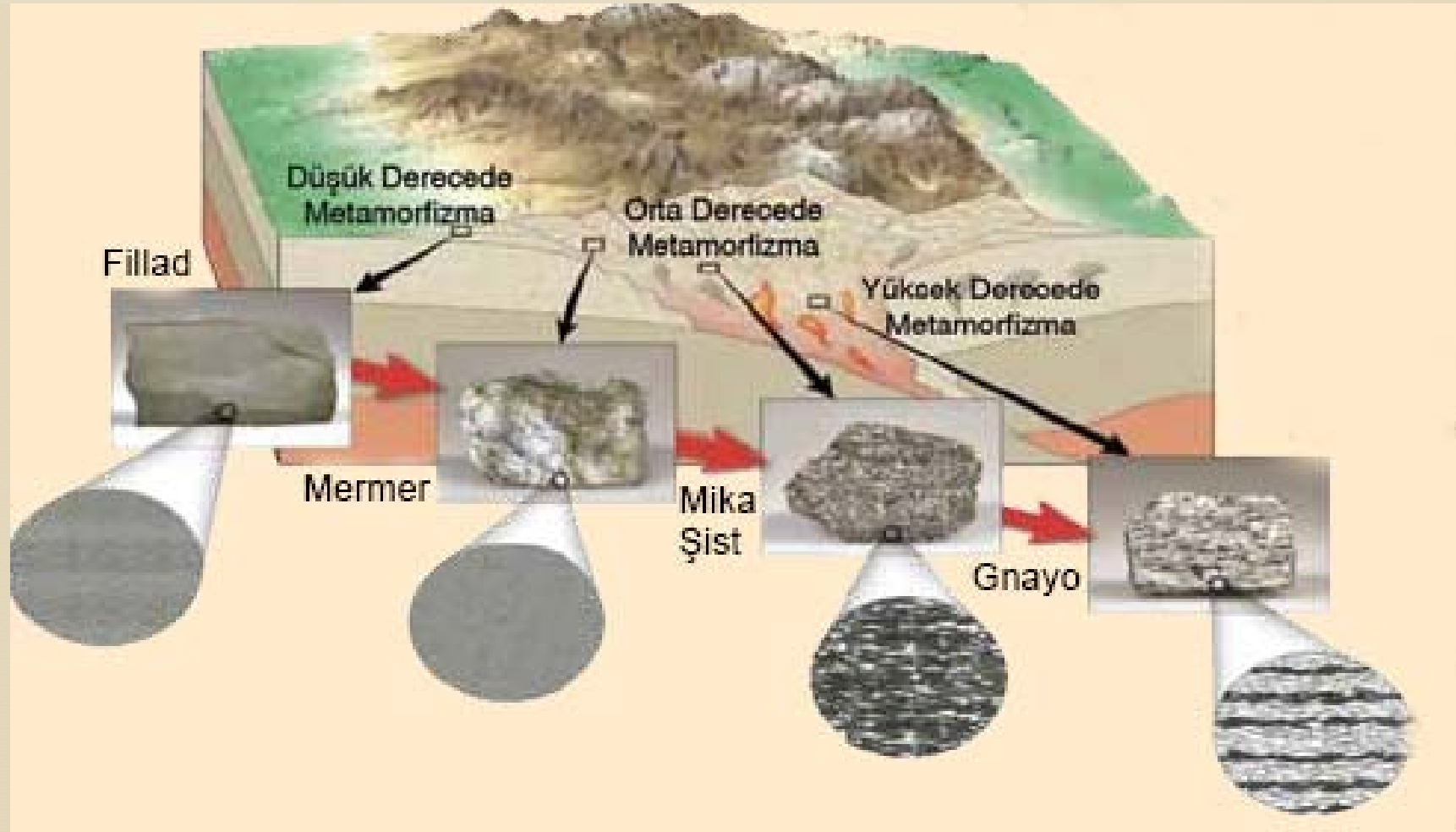
Isı ve basıncın nedeni;

- Magmaya yakınlık (Kontak-Termal Metamorfizma)
- Kıta kabuklarının sürtünmesidir (Orojenik-Bölgesel Metamorfizma).

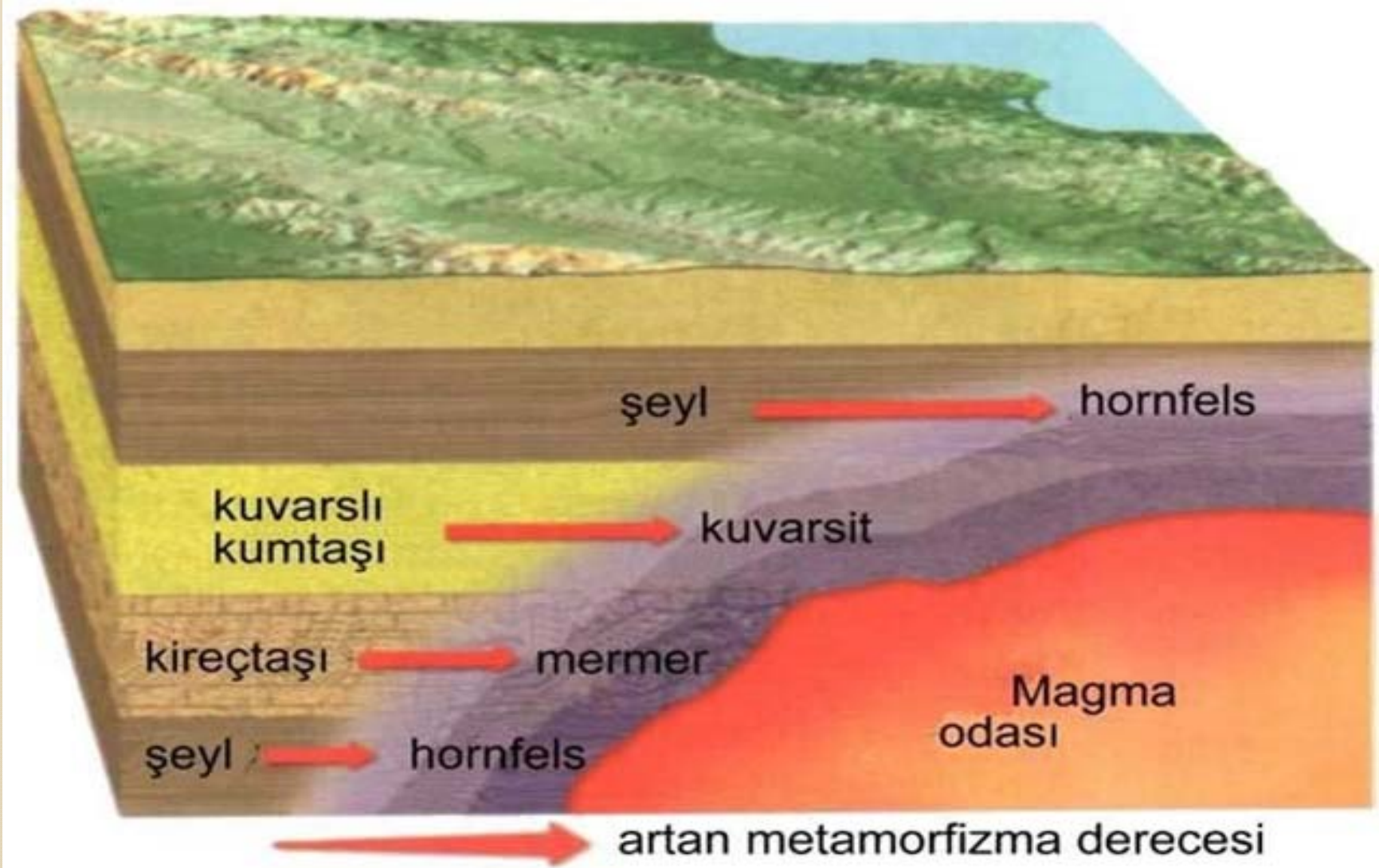
Orojenik ve Kontak Metamorfizma Olayları

Orojenik (bölgesel) Metamorfizma

Kontak Metamorfizma

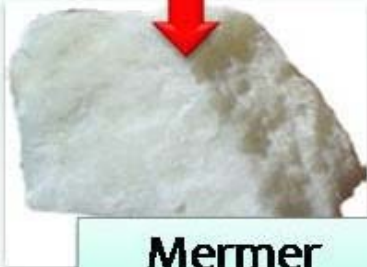

Başkalaşım Kayaçları

Kalker

Mermer

Granit

Gnays

Kumtaşı

Kuvarsit

Kömür

Elmas

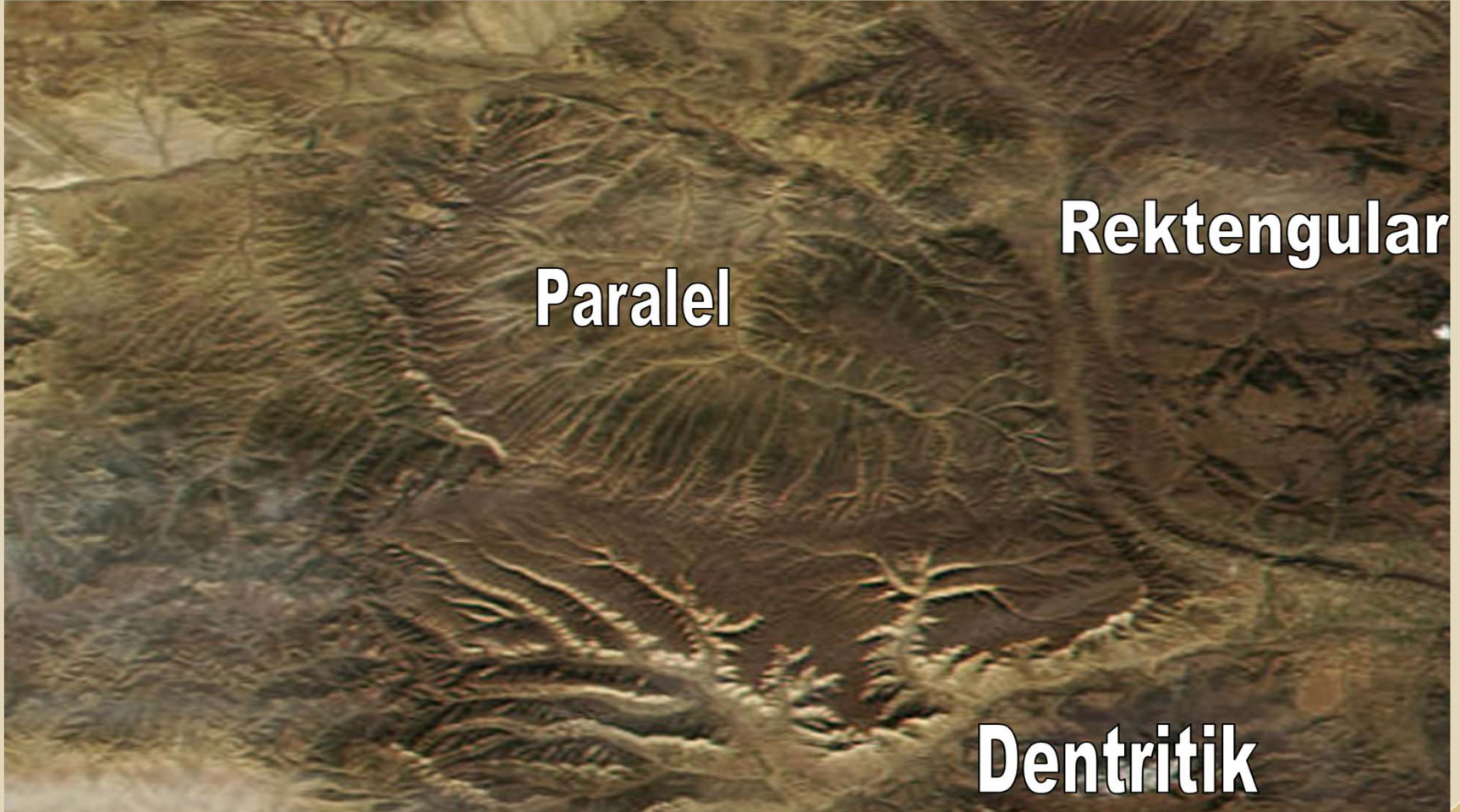
Metamorfik Araziler

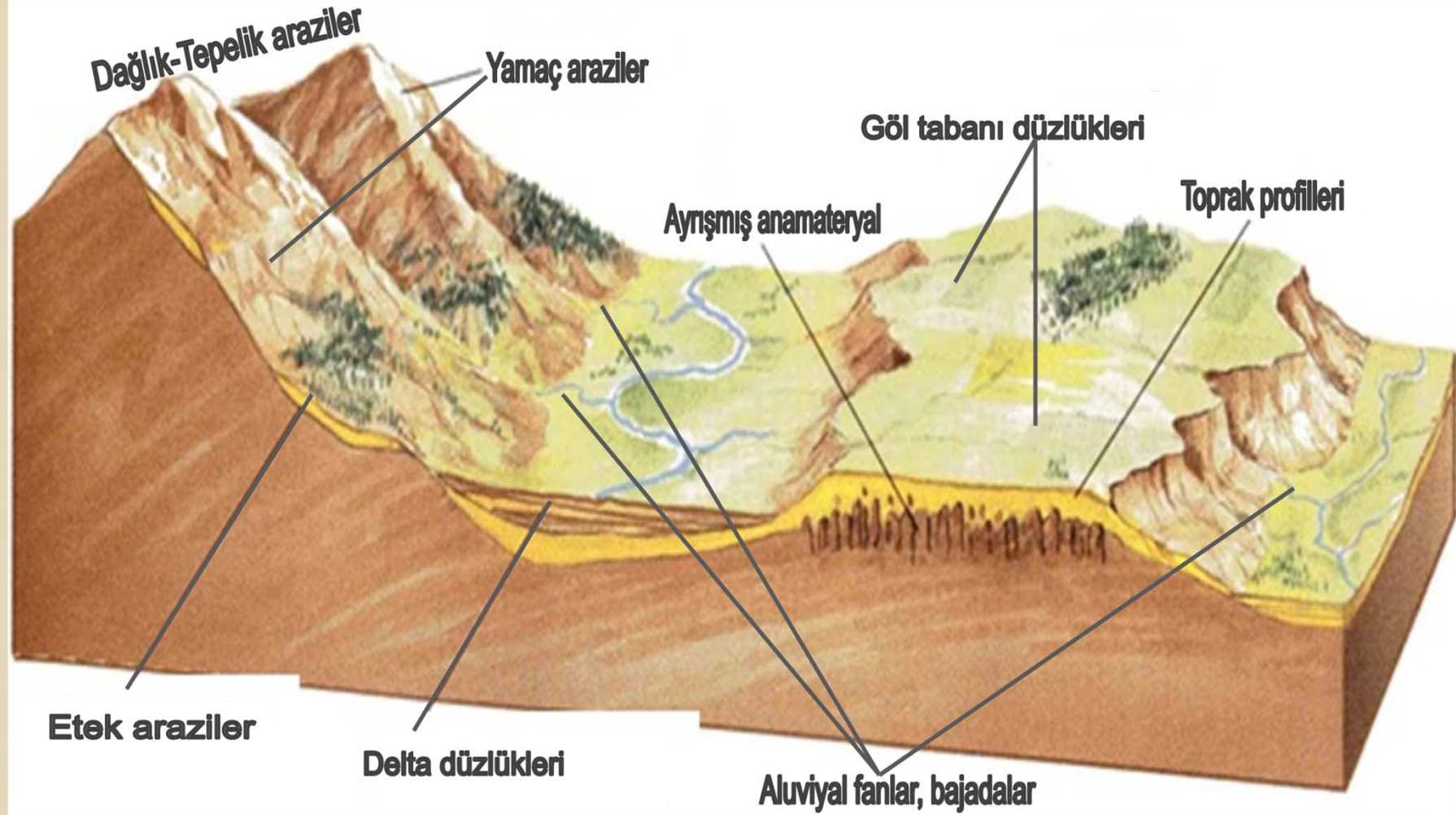
Metamorfik Araziler

**Kayaç çeşitlerine göre
farklı Doğal Drenaj Sistemleri oluşur ve
her farklı sistem, farklı toprakların varlığının ve
yerlerinin kesin bir kanıtıdır**

**Gözümüze farklı gözükten her mekanda
özellikleri birbirinden farklı olan
TOPRAKLAR yer almaktadır**

**Kayaç çeşitleri (farklı jeolojik materyaller),
farklı toprakların varlığının ve yerlerinin
kesin bir kanıtıdır**

Ayrıca;

**Gözümüze farklı şekillerde gözüken her mekanda da
özellikleri birbirinden farklı olan
TOPRAKLAR yer almaktadır**

O HALDE;

Farklı toprakların yerlerini bulmak ve sınırlarını ayırt etmek için

Jeolojik Yapılar

ile birlikte

Jeomorfolojik Ünitelerin de

belirlenmesi ve bunların toprak oluşumu ve özellikleri üzerine olan olası etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.